

دولي ونه

Ketabton.com

د سټاټي پرمختيايي موسسې له خپرونو څخه

دولي ونه

د سنایي پرمختیایي موسسه	:	خپرونکې
راز محمد دليلي	:	مسول مدير
وحيد عمر معاشر	:	لیکونکې
پوهنمل سرور ماموند	:	پښتو ژباړه
سلطان حمید فانوس	:	انځورگر
سیف الله زماني	:	کمپوز او ډیزاین
۱۰۰۰ ټوکه (NCA) په مالي مرسته د ۱۳۷۸ کال د تلې میاشت.	:	لومړۍ طبع
۵۰۰۰ ټوکه (US-BPRM) په مالي مرسته د IRC-UGP له خوا د ۱۳۷۹ د لیندۍ میاشت	:	دویمه طبع
۲۰۰۰ ټوکه د USAID-TROCAIRE په مالي مرسته	:	دریمه طبع
۲۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسه (SDO) په مرسته Children at Risk	:	څلورمه طبع
۱۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسه (SDO) په مرسته ۱۳۸۱ کال د کب میاشت.	:	پنځمه طبع
۱۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسه (SDO) په مرسته ۱۳۸۲ کال د وږي میاشت.	:	شپږمه طبع
۲۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسه (SDO) په مرسته ۱۳۸۲ کال د لیندۍ میاشت.	:	اوومه طبع
۱۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسه (SDO) په مرسته ۱۳۸۲ کال د غوايي میاشت.	:	اتمه طبع
۱۵۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسې په مالي مرسته د ۱۳۸۵ کال د سلواغې میاشت	:	نهمه طبع پښتو
۱۰۰۰ ټوکه د سنایي پرمختیایي موسسې په مالي مرسته د ۱۳۸۶ کال د کب میاشت	:	لسمه طبع پښتو

ددې کتاب ټول حقوق د سنایي پرمختیایي

موسسې پورې اړه لري.

په کابل کې پته: پنځم سړک، انصاري څلور لارې د محمد علم فیض زاد لیسې خواته
تېلفون: ۰۲۰-۲۲۰۱۶۹۳

پست بکس: ۱۸۱ کابل افغانستان

برېښنالیک: sieal@brain.net.pk

انټرنیټ پاڼه: www.sanayee.org

په پاکستان کې پته: اورکزي پلازې شاته، یونورستي تاون، پېښور پاکستان.

تېلفون: ۰۰۹۲-۹۱-۵۸۴۲۱۵۵-۹۱۵۸۲۱۶۵

فکس: ۰۹۲+۹۱-۵۸۴۵۱۳۹

۴

تصويري كيسه

دولي ونه

د اوسنی چاپ سریزه

د ځنگل د ونو او بنکو دولې د ونې د کتاب د لوستونکو احساس را وینس کړی او پر هغوي یې اغیزه وکړه. خو کله چې یې پاتې پانې ولوستلې (چې د ژوند هیله ده او پرته له زیارڅخه سوکالي نه شته)، نو بیا یې علاقه او شوق پیدا کړ او د انسان، انسانیت لپاره هیله مند شول خپلو نورو دوستانو ته یې د دې کتاب لوستل گټور وبلل او ورته یې د لوستلو سپارښتنه وکړه. د سنایي پرمختیایي موسسې د لومړي ځل لپاره د ولې دونې د کتاب زرتوکه چاپ کړل. دغه زر توکه د زرگونو غوښتنو په وړاندې کم وو، نو ځکه یې د هغه د نورو چاپولو لپاره اقدام وکړ.

د ادی مونږ په ډیره مینه د دغه کتاب پښتو ژباړه خپلو گرانو لوستونکو ته وړاندې کوو او ورته د خدای (ج) له دربار څخه د بریالیتوبونو هیله کوو.

والسلام
راز محمد دلیلي

سريزه

لكه چې ټول پوهيږو چې ځنگل په ژوندي چاپيريال كې د شاهرگ حيثيت لري چې له هغه پرته ژوند نا ممکن دي. «د ولي بي ميوې ونه» چې تاسو به ورسره د كتاب د لوست پر مهال اشناشي هغه ونه ده چې خپل ژوند يې په ځنگل كې د نورو دوستانو په ډله كې ممكن گرځولى او كله چې لرگي ماتوونكي بابا، د هغه دوستان او پلار هره ورځ له منځه وړي نو دولې ونه فكر كوي چې كه مونږ د انسانانو لپاره گټور هم و اوسو. بيا ولي هغوي زمونږ نسلونه له منځه وړي؟ د ځنگل د ونو پرې كول په حقيقت كې د هغوي ژوند له منځه وړل دي، تر هغه چې يوه ورځ دولې دونې په دغه فكر انسانان هم ورسيدل او خو تنه خير غوښتونكو د لرگي ماتوونكي بابا سره يو ځاى په ځنگل كې ونې كښينولې او دولې ونې د خپل پلار، مور او نورو دوستانو سره يو ځاى خپل ژوند ته ادامه ور كړه.

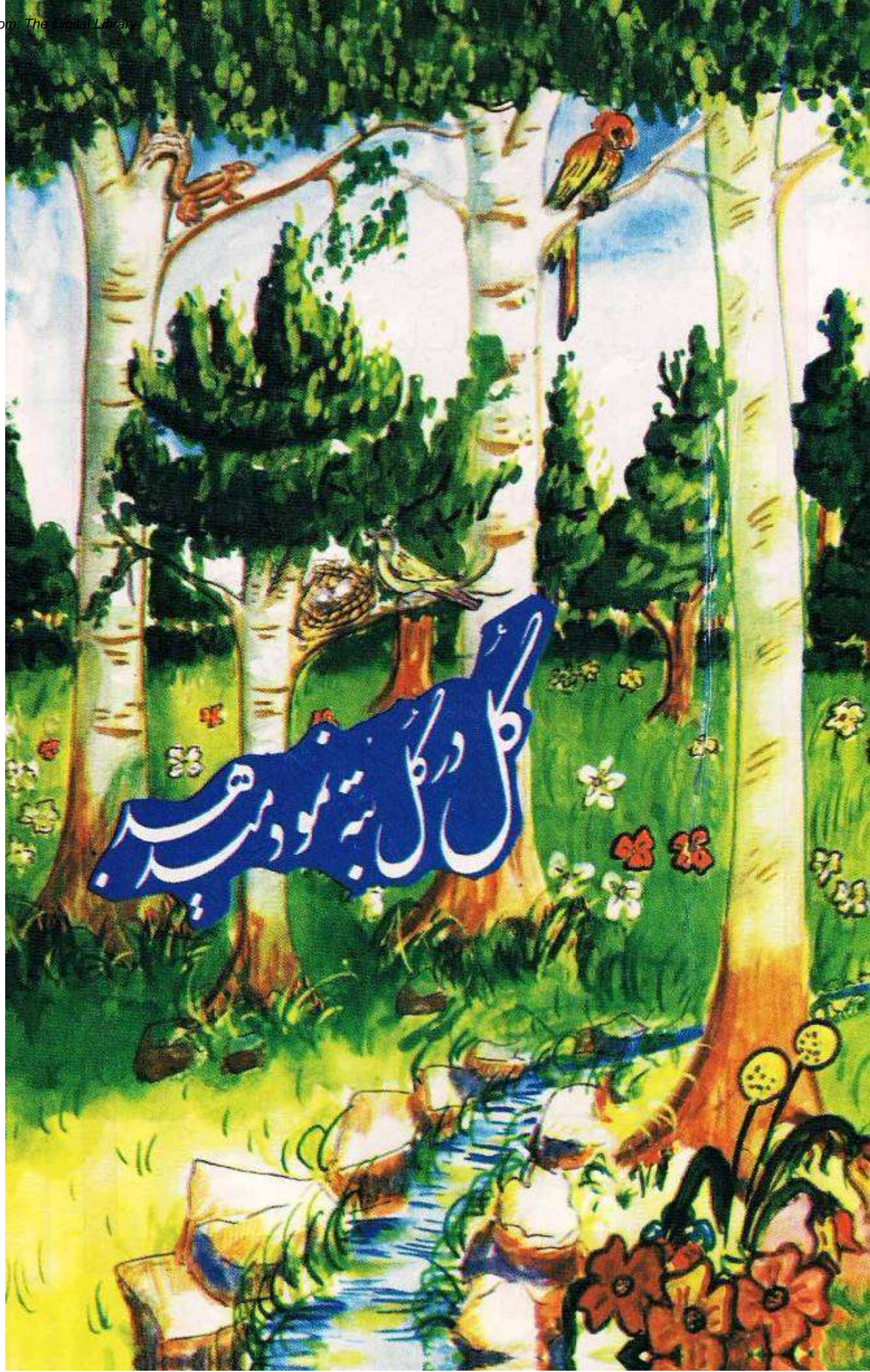
د «ولي بي ميوې ونه» كتاب د سنایي پرمختيايي موسسې (SDO) د كتابونو د چاپ د لړۍ څلورم كتاب دی چې د ماشومانو او تنكيو ځوانانو لپاره خپريږي. د دغه كتاب د خپرولو موخه زده كړه او د معلوماتو زياتوالی دی چې د ژوندي چاپيريال په هكله سرته رسيري. د ځنگل اهميت او د زړه سواندي احساس تحريك او نوع دوستی ده چې د يوبل په وړاندې بايد موجوده وي.

والسلام
راز محمد دليلي

دولې ونه

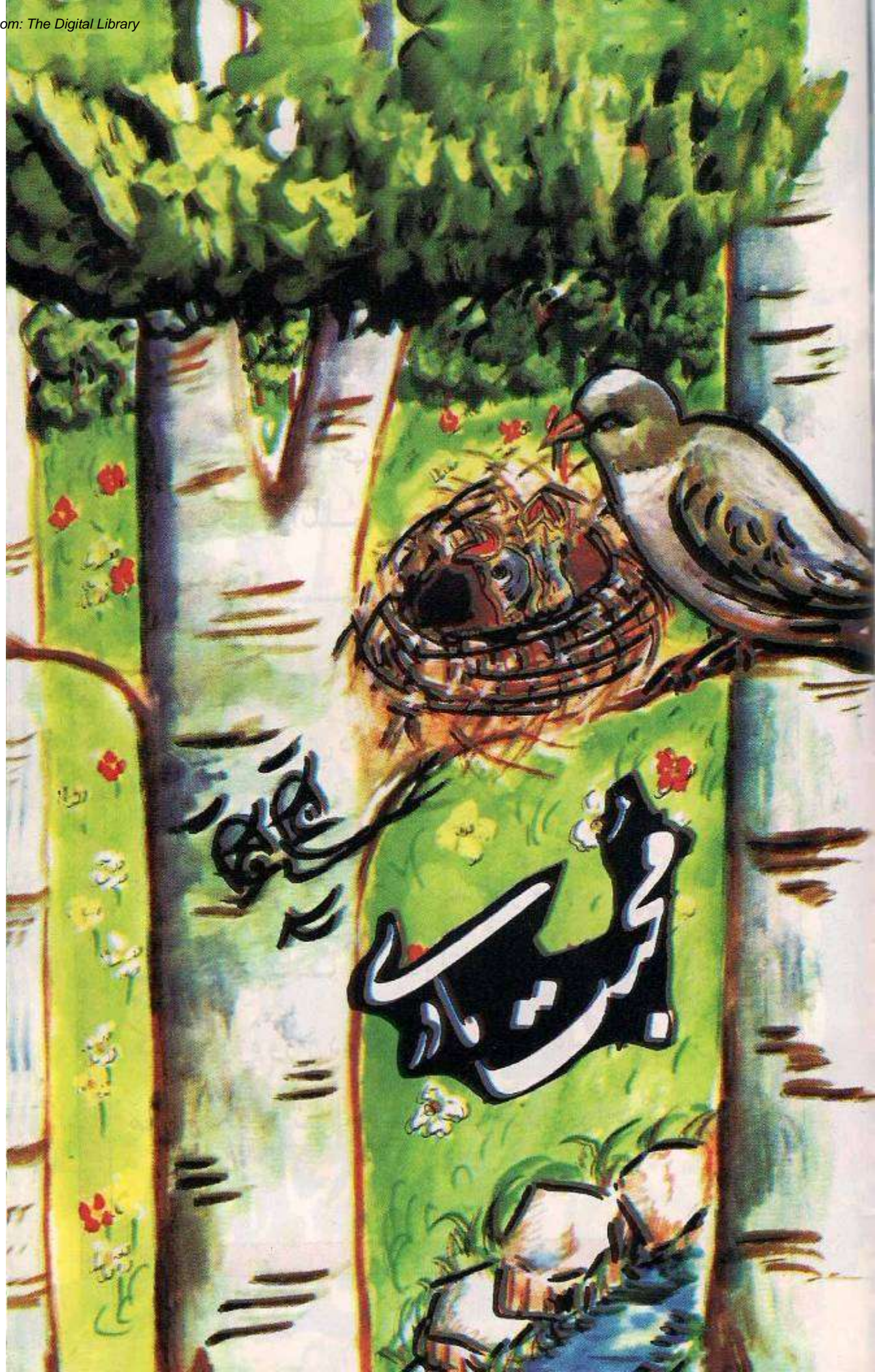
و نه و، ليري د غرونو شاته يو کوچنی
ځنگل و چې له بنكلو ونو ډك و، د غټو ونو تر
منځ، د ولې کوچنۍ ونې د خپل پلار او مور سره
ژوند كولو او تر ځنگ او خواشايي د توتانو،
منو، ناكو، شفتالو ونو او سپين چنار چې د
ځنگل د ونو په منځ كې د اوږد گوډ بابا په نامه
مشهور و، ژوند درلود. دولې ونې پلار او مور او
نورې ټولې ونې خوښوولې او ټولو يو له بل سره
د خوښۍ او خوشحالي ژوند درلود.

دولې ونې د الوتونكو او نورو ځناورو
تر منځ هم ښه دوستان درلودل، خوږ غږې بلبل،
شوڅ سنجابك او بنكلي طوطي د هغې ښه

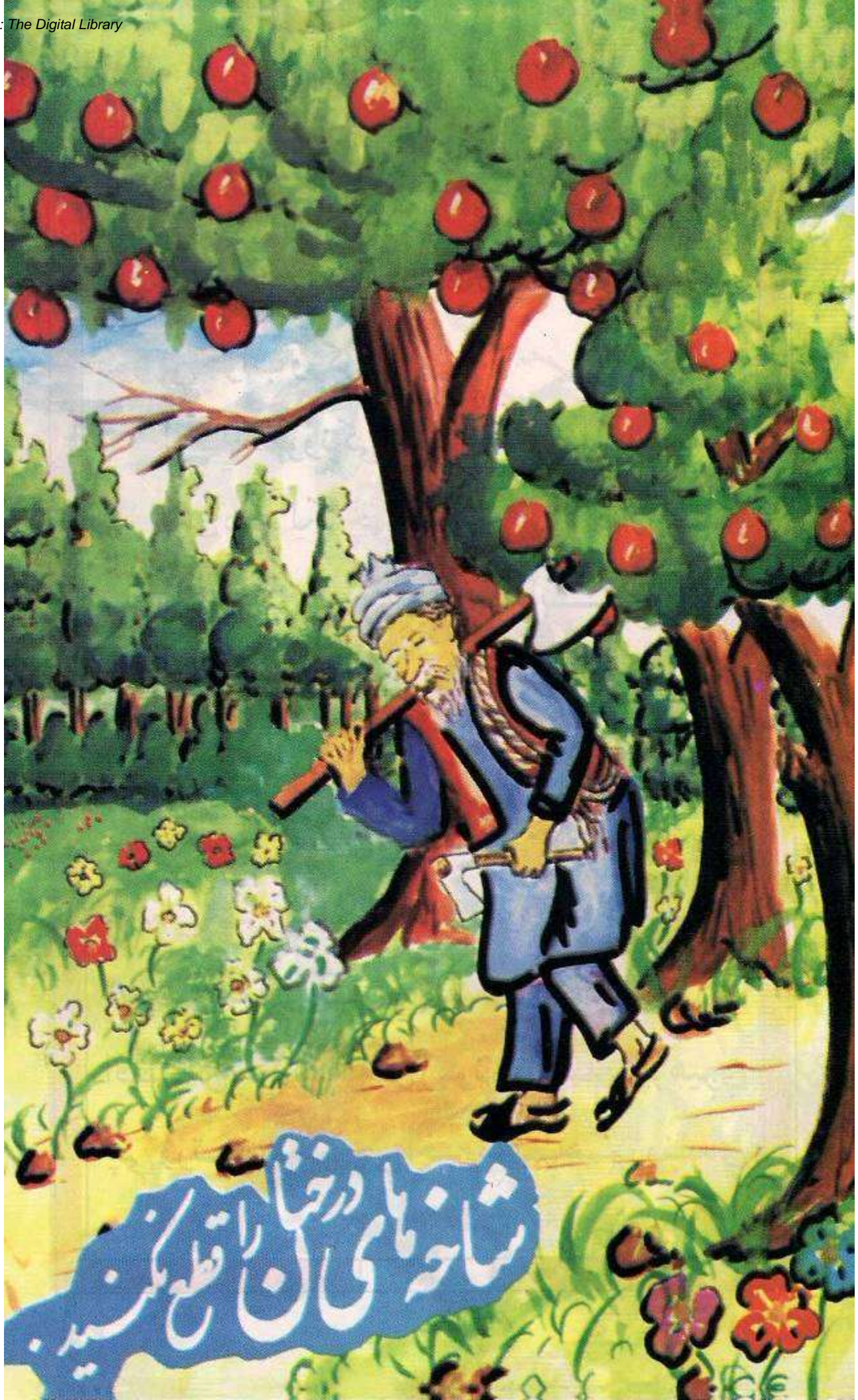
دوستان وو. بلبل همیشه دولی د ونې لپاره
سندره وییله، طوطی په خوږه ژبه ددی سره
غږیدلو او شوخ سنجابك (چتی) دولی د ونې د
بناخونو سره ساعت تیری کوله.

کله چې به شپه کیدله نو موسیچه
گک (فاخته) په خپل کور کې چې دولی پر بناخ
یې جوړ کړی و د خپلو بچیو سره پتیدلو او دولی
ونې به ددی لپاره چې د هغوی ساړه ونه شي نو
هغوی به یې په خپلو پانو کې پتول. خو دولی د
ونې او د ځنگل نورو ونو د دغو ټولو دوستانو
ترمنځ ستر د بنمن هم موجود و. هغه د بنمن چې د
ځنگل ډیری ونې یې پرې کړې وې. هغه زوړ،
عمر خوړلی لرگي ماتوونکی بابا و چې کال پر

کال به یی خنگل پری کولو.

لرگی ماتوونکی به زیات وخت، هره ورخ
خنگل ته راتللو یوه یا دوه ونې به یی پری کولې او
د خان سره به یی ورلې. هره ورخ چې به لرگی
ماتوونکی راتللو ونو، خناورو او الوتونکو
مرغیو ټولو به غوښتل چې هغه ددې کاره
واړوي، خود هغوي لپاره دا کار گران و. ځکه
چې نه خو هغوي د انسانانو پر ژبه او نه هم
انسانان د هغوي پر ژبه پوهیدل. د اوړی (دوبی)
گرمې ورځې وې او په همدغو ورځو کې لرگی
ماتوونکی بابا زیات راتللو او ونې به یی پری
کولې. یوه ورخ د معمول سره سم لرگی
ماتوونکی د تبر او تیشې سره دلرې راڅرگند شو.

سازمانی درختان را قطع نکنید

دولې ونې خپلې مورته وويل: مورې خدای
دې خیر کړي بیا هم لرگي ماتوونکی بابا راغی.
مور یې ځواب ورکړ:

لرگي ماتوونکی د اوږد گود چنار بابا په
لور روان دی، لکه چې غواړی چې گود اوږد بابا
پرې کړي. وگوره چې اوږد گود بابا څنگه لر
زیري.

لرگي ماتوونکی بابا د چنار خواته نږدې
شو. دولې دونې پلار په دې وخت کې په ډیرې
ناهیلی سره وويل: مونږ څومره بد بخته یو چې
نه شو کولای خپل دوست له مرگه وژغورو،
افسوس چې انسانان زموږ پر ژبه نه پوهیږي
چې ورته ووايو چې اخر مونږ هم ژوندي

موجودات يو، مونږ هم ژوند لرو او ستاسو لپاره
گټور يو. ستاسې اړتياوې پوره کوو. خو افسوس
چې نه خوځيدلای او نه هم تبتيدلای شو.

دولې ونې د ځان سره ويل:

همدغه لرگي ماتوونکي پرون هغه ناجو
چې زموږ په گاونډه کې وه پرې کړ، نن ورځ گوډه
بابا پرې کوي، او سبا به زموږ وار رارسې او په
پای کې به ټولې ونې پرې کړي او يوه ورځ به
زموږ ځنگل په غټه دښته بدل شي، په دې فکر
کې وچې د چيغو او کړيکو جگ غړيې
واوريدلو. ويې ليدل چې لرگي ماتوونکي بابا
په خپل قوی تبر سره گوډه اوږد بابا چنار چې د
ډيرو کالونو راهيسې دولې د کوچنۍ ونې د

پلار دوست و، وهلی او د چنار دونې له تنې څخه
وینه روانه شوه، خو افسوس چې انسان نه شی
کولای دونو وینه وویني او د هغود کریکو
غږ واورې. په دې هم نه پوهیږي چې په خپله د
خپل ژوند ریښې پرې کوي. هغوي نه پوهیږي
چې ونې او ځنگلونه دوي ته څومره گټه لري؟
لرکي ماتوونکي پخپل تېرسره خو ځلې د چنار
دونې پر تنه گوزار وکړ او په پای کې چنار پر
ځمکه راپریوت چې همدغه ورځ پر ټولو او په
تیره بیا دولې د کوچنۍ ونې په پلار ډیره سخته
تیره شوه. د شپې له خوا دولې ونې د خپل پلار
څخه وپوښتل.

پلاره! آیا مونږ د انسانانو لپاره مضر یو؟

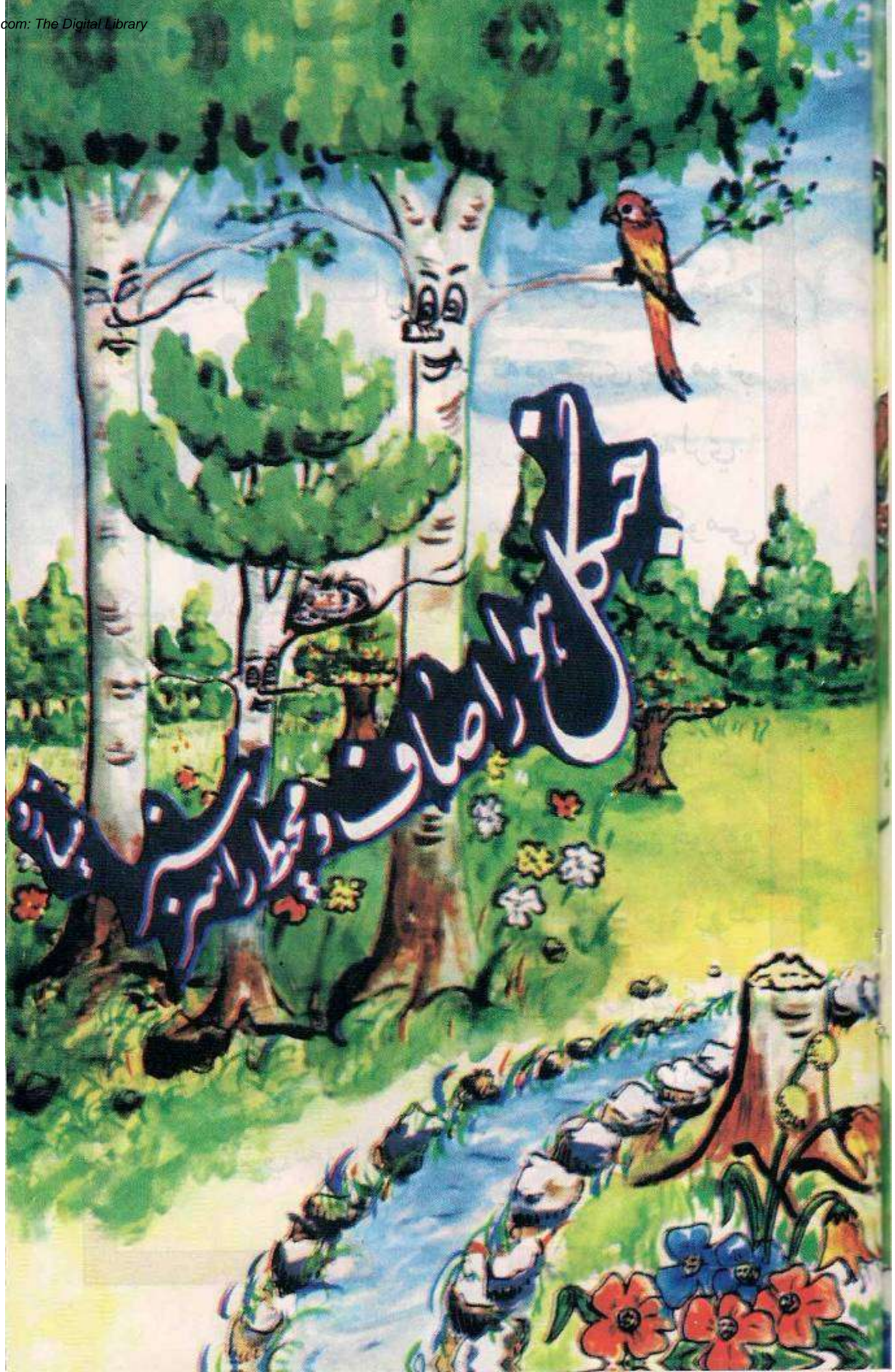

پلاریبی خواب ورکر هیخکله نه، نه داچی مضر
نه یو بلکه گتور هم یو. دولی ونی وپوئنتل: د
انسانانو لپاره زمونر گته خه ده؟ پلاریبی خواب
ورکر:

زمونر لومرنی گته د انسانانو لپاره داده
چی مونر چاپیریال د کثافاتو او ککرتیا خخه
ژغورو او چاپیریال د شین والی او د تازه گی
سبب گرځو او په دې توگه د ټولو انسانانو او
ژوندیو موجوداتو لپاره ډیر گتور یو.

ولی بیا وپوئنتل: نوبیا ولی انسانان مونر
پرې کوی او ولی وایی چی وله، چنار او ناجوبی
میوی ونی دی؟

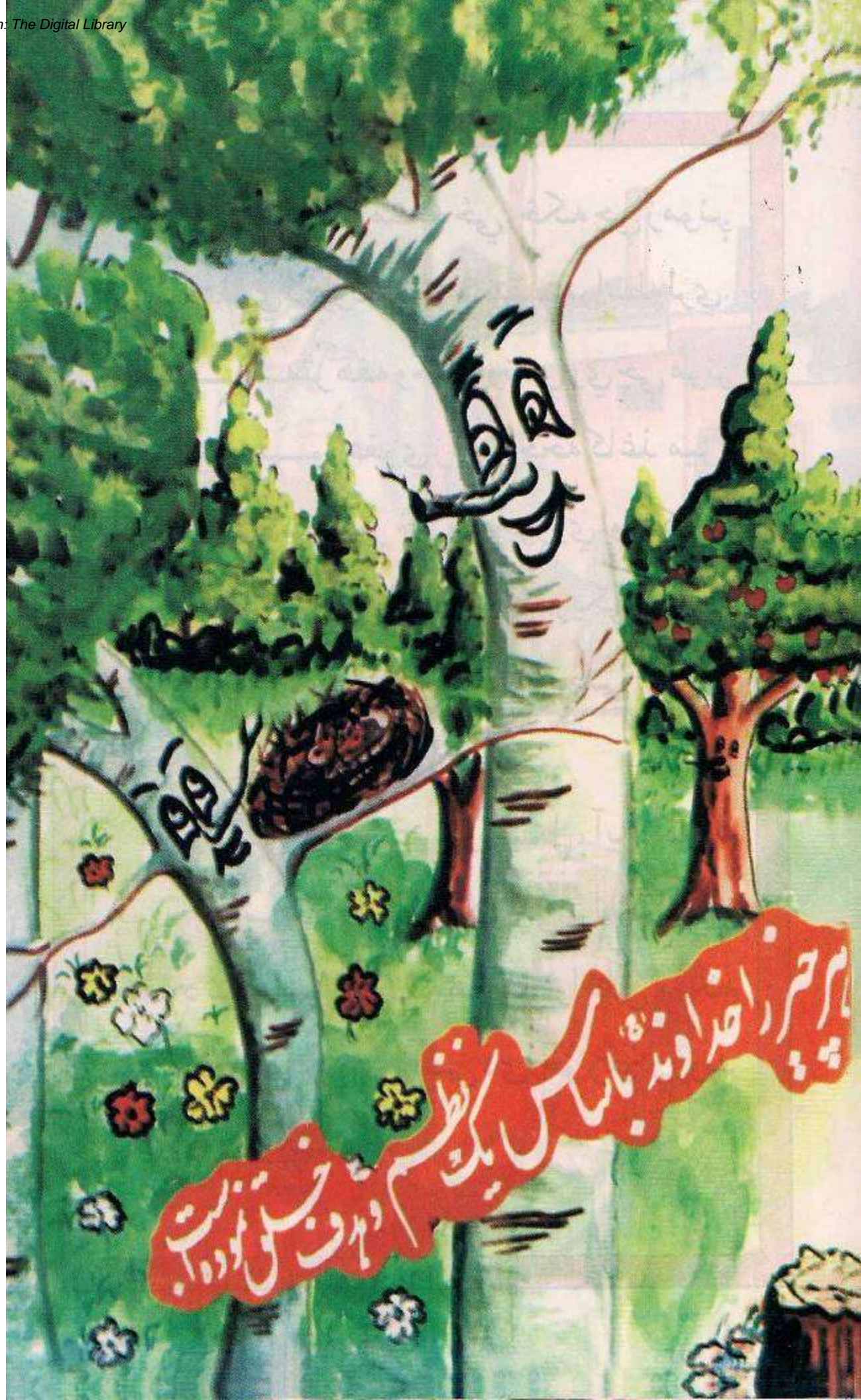
پلاریبی خواب ورکر: په دې خاطر چی مور

لکه د توت، شفتالو، منې، انار او نورو په څیر
میوه نه لرو او انسان نه شي کولای زموږ څخه
څه شي وڅوري. خو انسان نه پوهیږي چې موږ
نورې گټې هم لرو چې دغه نورې ونې یې نه لري.
دولې ونې وپوښتل؟ د مثال په توګه کومې
گټې؟ پلاریې ځواب ورکړ: د مثال په توګه دا
چې موږ همیشه مضر او زیان رسوونکي
غازات لکه کاربن ډای اکساید چې په هوا کې
دې جذبو و او په عوض کې یې اکسیجن جوړوو
چې د انسانانو ځناورو او نورو نباتاتو د ژوند
لپاره ډیر مهم رول لوبوي. په ډیر ګرم اوږې کې
کله چې انسان له ډیرې ګرمۍ او تندي زموږ
سیوري ته پناه راوړي نو موږ هیڅکله خپل

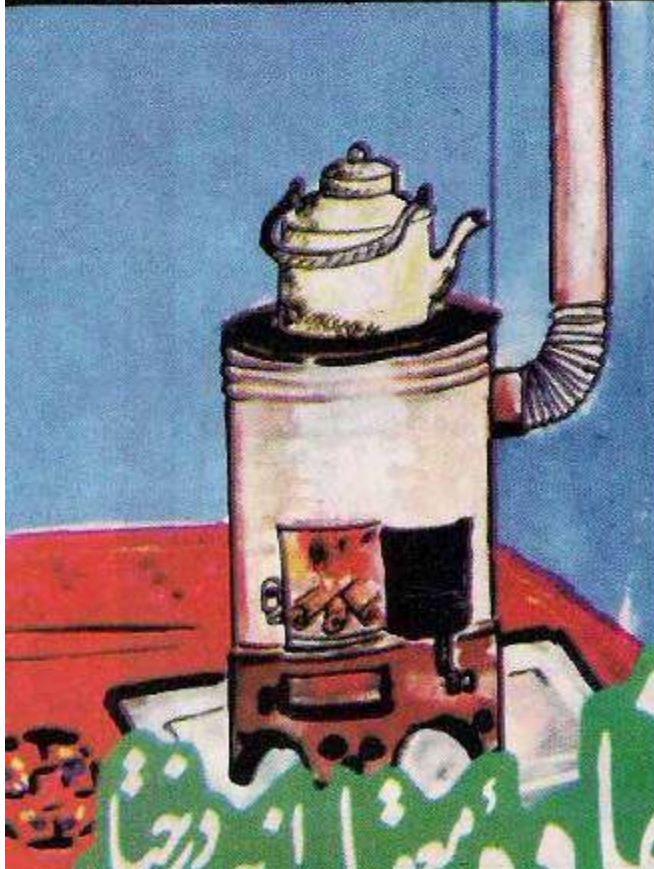
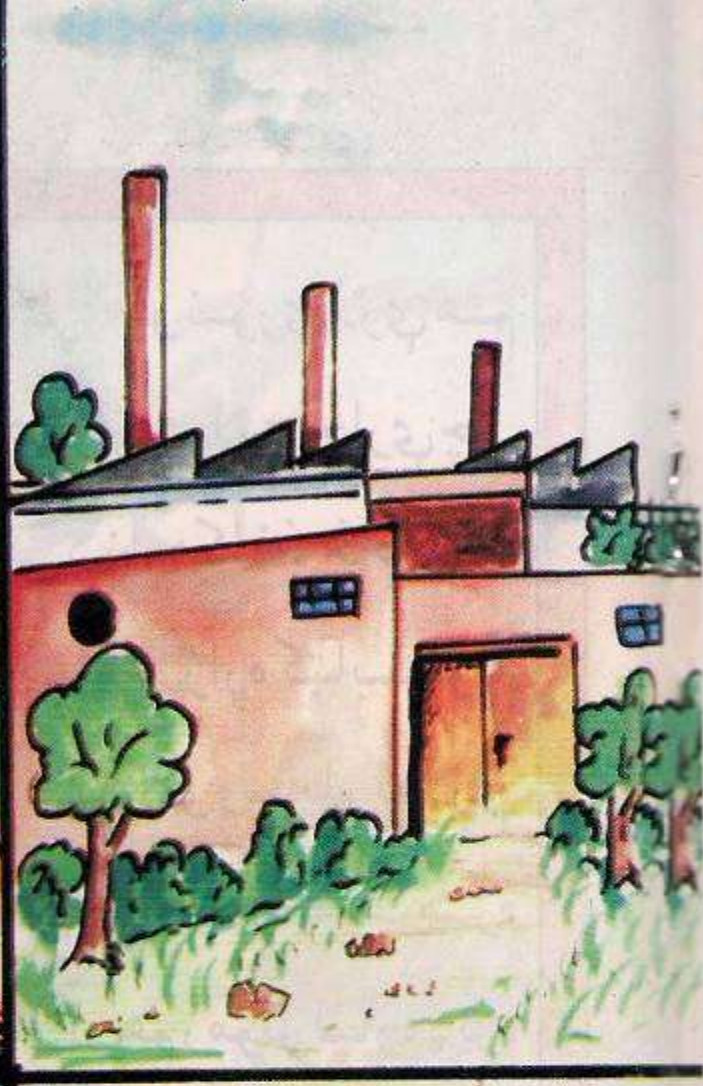
سيوري د هغوي له سره نه دي لري کړي، د هواد
سوروالي او د طبيعت د بنکلا سبب گرځو. دا
چې يو کور د ونې پرته وچ او خالي بنکاري نو
د بنته او بنکلي ځنگل هم يو له بل سره توپير
لري. خو افسوس چې انسانانو هيڅکله هم د ونو
او زمونږ د ژوند په اړه فکر نه دي کړي، د دې پر
خلاف هميشه يې مونږ د بي ځانه شيانو په څير
پرې کړي يو او د خپل ځان لپاره يې د راحت او
آرامۍ وسيله گرځولي يو. هغوي هيڅکله هم د
خپل راتلونکي په اړه فکر نه کوي که چيرې يوه
ورځ ونې او نباتات ټول له منځه ولاړشي او
ځمکه په يوه سوځيدونکې او وحشتناکه د بنته
واورې نو د انسانانو او ځناورو لپاره د ځمکې پر

پسران را خداوند میباید یک نظر
و هر وقت که میباید بود است

مخ د ژوند امکان له منځه ځي. ځکه چې زموږ
ژوند د هغوي له ژوند سره مستقیمه رابطه لري.
هغوي به تر هغه وخته ژوندي وي چې موږ
ژوندي واوسو. هغوي زموږ څخه کاغذ میز،
څوکی او داسې نور څیزونه جوړوي او د کاغذ
او میز او څوکی جوړولو فابریکې پر موږ
چلیږي. همدارنگه زموږ څخه په پخلي او نورو
حالاتو کې هم کار اخلي.

دولې کوچنۍ ونې بیا وپوښتل، آیا د کاغذ
جوړولو فابریکه نشي کولای چې پرته له لرگیو
څخه د نورو موادو څخه هم کار واخلي، ځکه
چې کاغذ هم ډیر مهم شي دی. خو زموږ ژوند
تر دې هم ډیر مهم دی.

مشاوره معقول از جوانان

پلاري پي خواب ورکړ: هونوري لاري هم
شته، د مثال په توگه هغه نوري لاري چاري چې
اوس شته او هغه دا چې د زاره کاغذ څخه نوي
کاغذ جوړوي، مثلاً ورځپاڼې، زاره کتابونه
زړې مجلې او داسې نور د مدرنو وسايلو له لاري
په نوي کاغذ په ډيره کمه بيه او بڼه کيفيت سره
اوري چې دا هم د انسان او هم زمونږ لپاره ډيره
گتوره ده. خودغه نوي طريقه ډيره کمه کارول
کيري او يواځې په پرمختللو هيوادونو کې
ورڅخه کار اخيستل کيري. کيدای شي چې
دغه بهير زمونږ هيواد ته هم راورسيږي خو هغه
وخت به مونږ نه يو.

پلاري پي نور نه شو کولای چې خبرې وکړي،

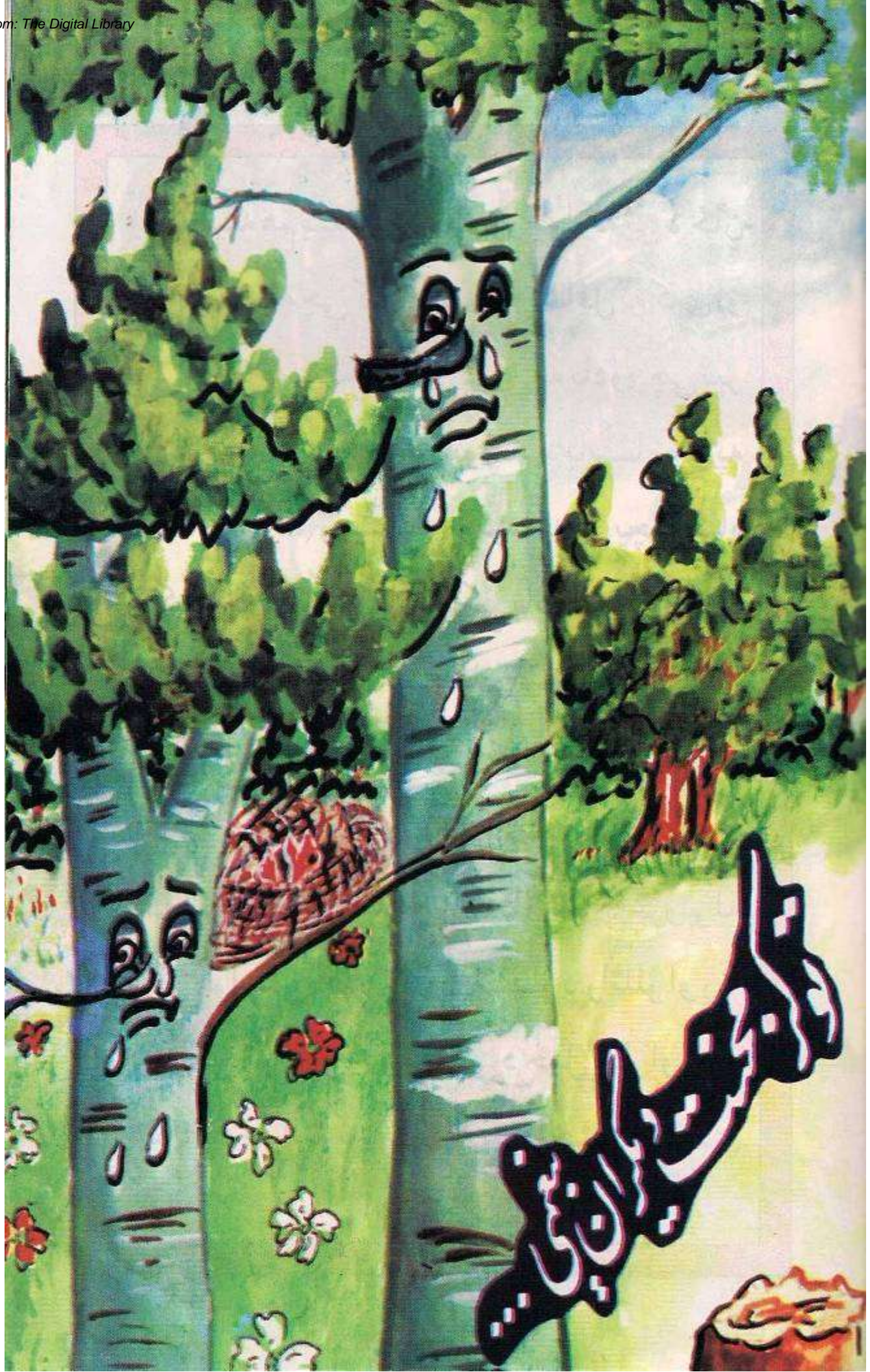

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مري يې ډکه او غوته وه ځکه په دې پوهيدلو چې
نږدې ورځو کې به د لرگي ماتوونکي بابا د تبر
گي بنکار شي.

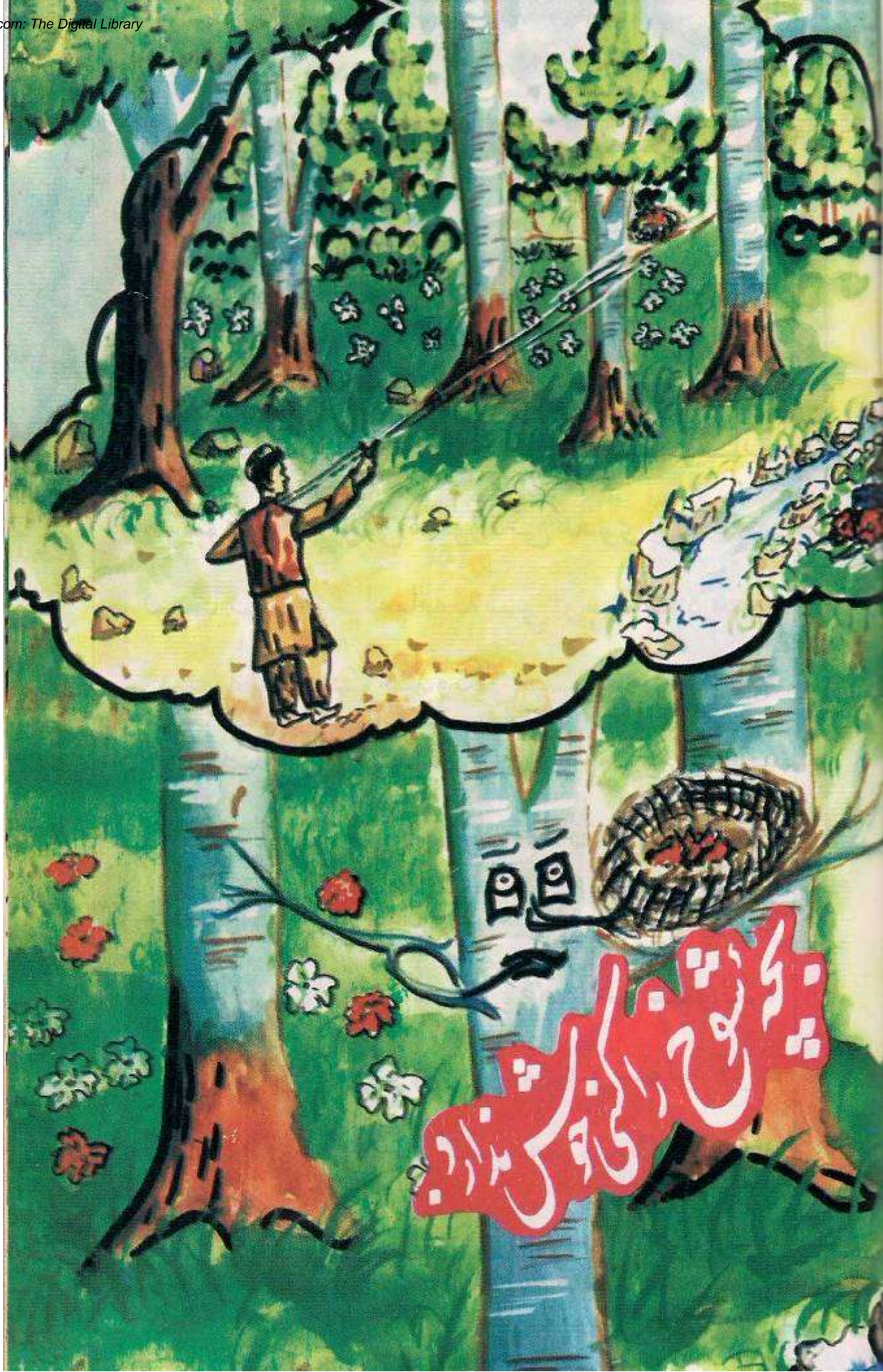
دولې کوچنۍ ونه هم ډيره خفه وه، چاره يې
نه درلودله، پرته له دې چې انتظار وباسي چې
څه وخت د لرگي ماتوونکي بابا لاسونه هغې او د
هغې پلار او مور ته رارسېږي. په ځنگل کې د
منې، ناکو، انارو، شفتالو او نورو څخه پرته بل
شي پاته نه و او دولې کوچنۍ ونه بڼه پوهيدله
چې دا ځل يې د پلار او مور وار دي.

د شپې تر سهاره يې همدغه فکر درلود.
موسيچې ته متوجه وو چې په څومره ناز او نعمت
سره يې خپل بچي د وزرو لاندې کړي و او بیده

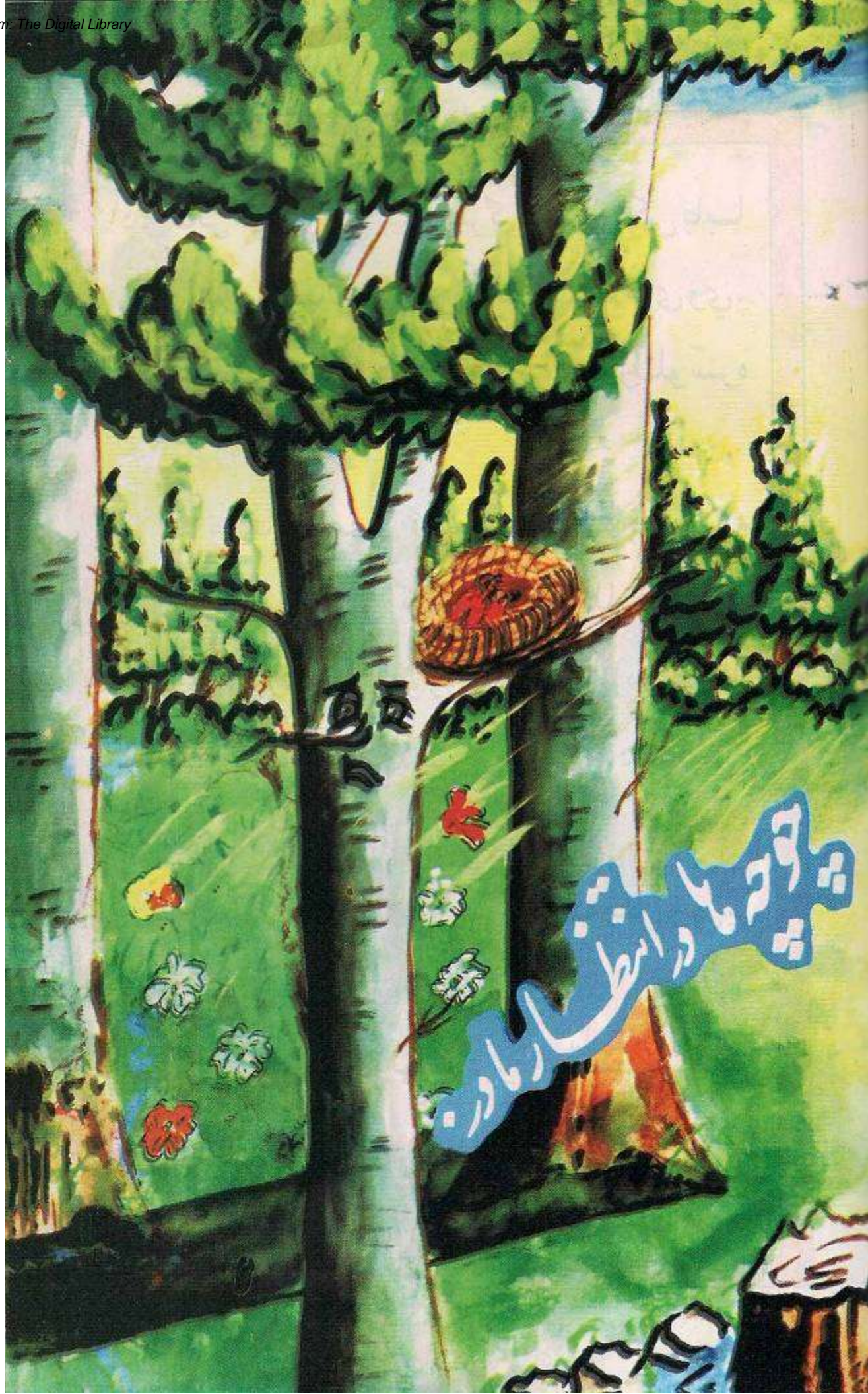
وو. پخپله هم بيدار وئ او څلورو خواوته يې د ځان
تماشا كوله چې كوم د بنمن يې غافل نه كړي او
بچي ورڅخه يو نه سي. دا يې په يادوو چې تير
كال يې يو بچي دلرگي ماتوونكي بابا زوي په
لينده (غولكه) وويشتلو او ترمخه يې بچي ساه
وركړه! خود لرگي ماتوونكي بابا د زوي لپاره
بنايي او ځينو نورو انسانانو لپاره همدا دسر
گرمي او تفريح وسيله وي، خو په حقيقت كې دا
د موسيچې لپاره څومره غمجنه پيښه وه.

سهار وختي كله چې ښكلي لمر د غرونو له
هغې خوا سروهلي وئ او د سهار د راتللو او رڼا
زيری يې وركولو، دولې ونې د خپل پلار او مور
سره ښه حالت نه درلود او هره لحظه يې د دې

سنگین کا کھیل

انتظار ایستلو چي لرگي ماتوونکي بابا راځي،
دولي کوچنی ونه په دې فکر کې وه چې څنگه
لرگي ماتوونکي بابا په دې پوه کړي چې هغه
خپل مور او پلار د خپل ځان څخه هم زیات
خوښوي او که لرگي ماتوونکي هغوي پرې کړي
نو بیا به بله هیله پاته نه شي او بیا به د هغې
ژوند په غټه سوځیدونکې دښته کې دده لپاره
څه مقصد او موخه ونه لري. پلار او مور یې هم په
دې فکر کې وو چې د هغوي له تگ وروسته یې
خپل بچی چې ورته د ځان څخه هم زیات گران
دی په څه حالت کې وي. ورځ همدغه شان تیره
شوه او لمرد غرونو تر شا په پتیدو شولو. خود
لرگي ماتوونکي بابا راتگ معلوم نه شو، ټول په

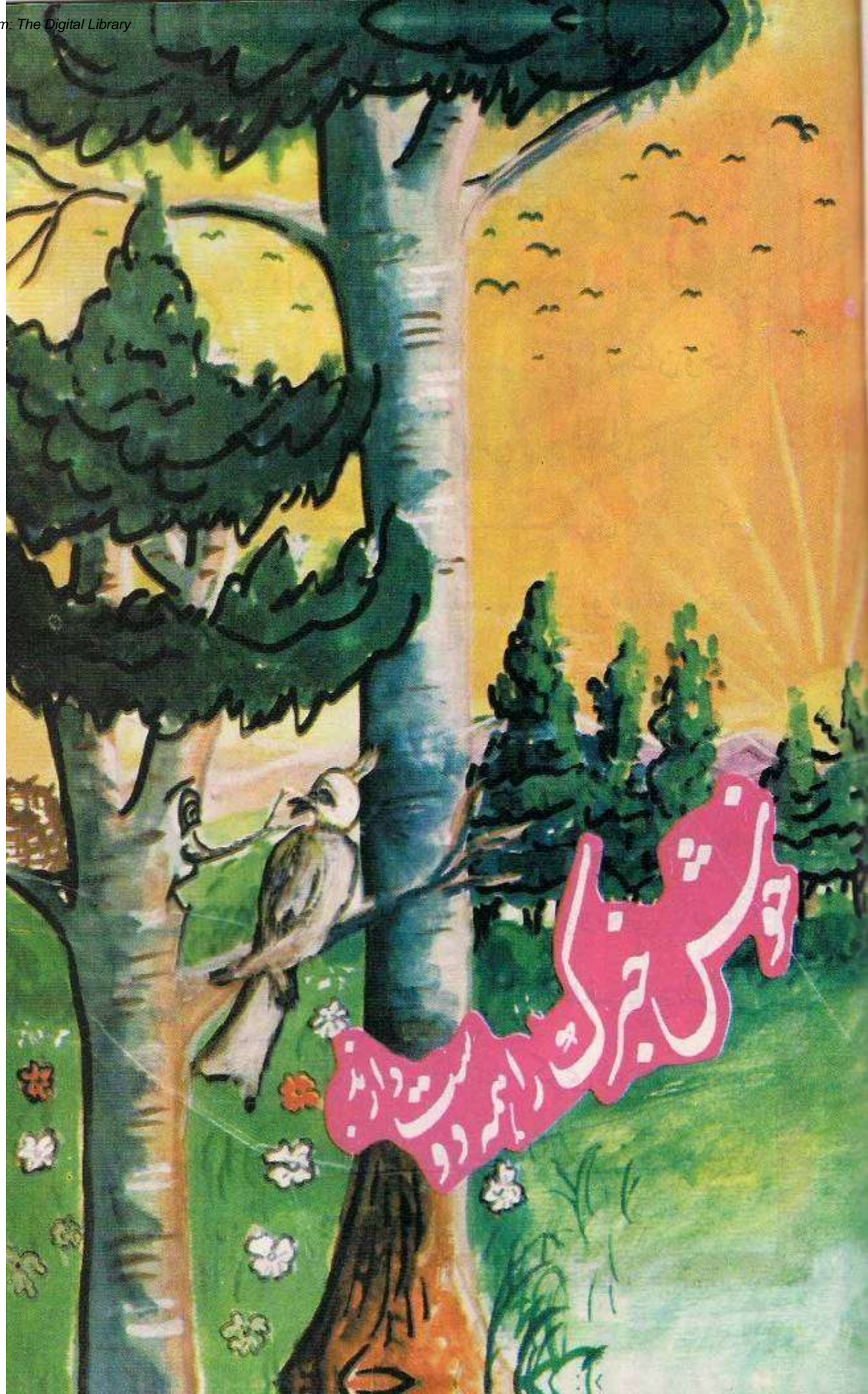

دې فکر کې وو چې بنایي لرگي ماتوونکی بابا
ناروغه وي او یا یې هم نن استراحت کړی وي،
خو واقعیت د کیشکري (بنه خبرک) په راتلو سره
خرگند روښانه شو.

د ماښام پر مهال کیشکړه په ډیره خوښۍ له
لیرې رابنکاره شو. کیشکري راتلل د معمول
سره سم د ځنگل د ټولو ژوو او ونو لپاره نیک فال
و او ټول پوهیدل چې کیشکړه همیشه د ځان سره
د خوښۍ زیری راوړي.

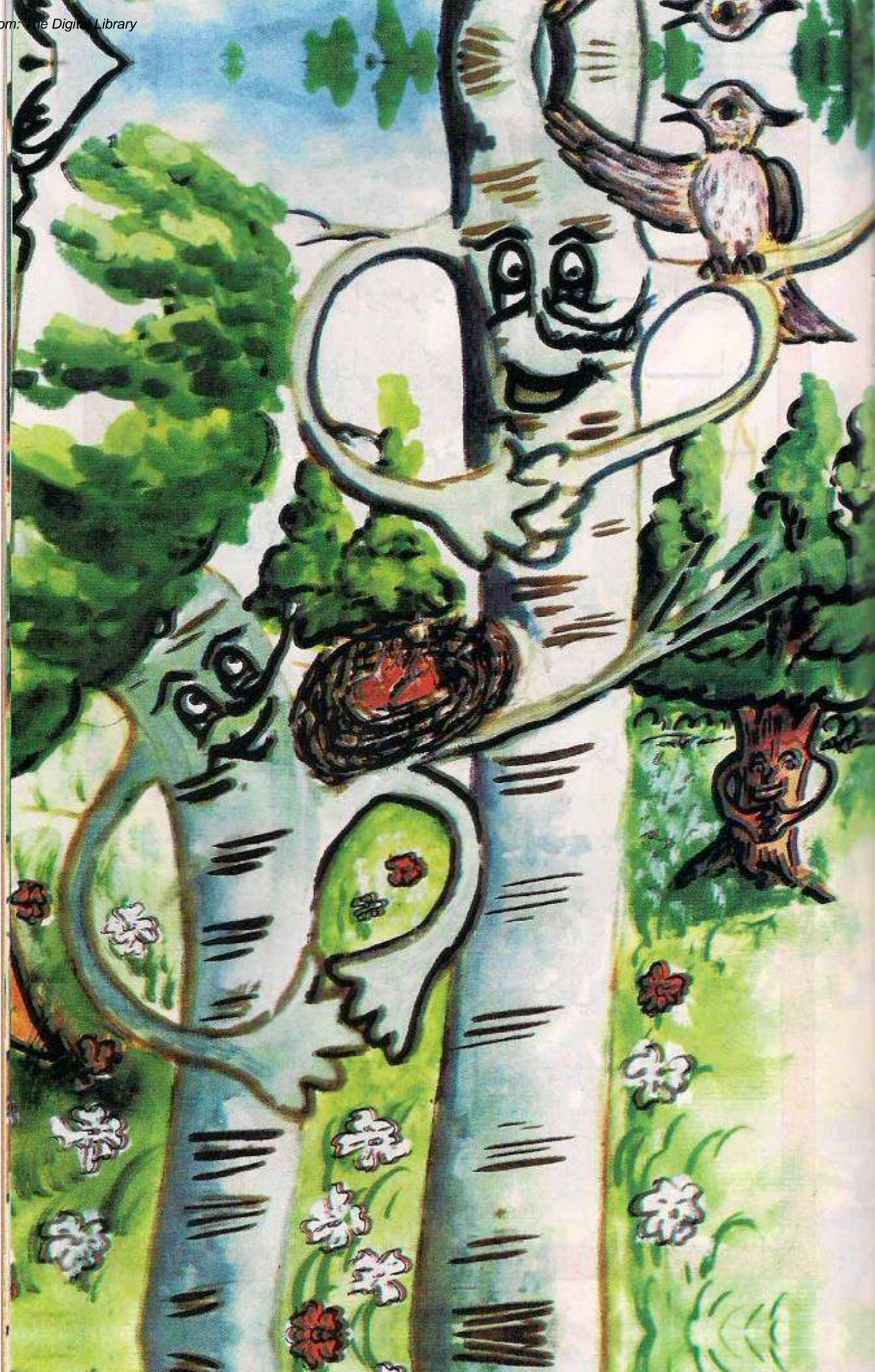
کیشکړه نیغه راغله او د کوچني ونې پر
بناخ کښیناستله.

دولې کوچني ونې په ډیره خواشینی
وپوښتل: کوم بنه خبر دې راوړی او کنه؟

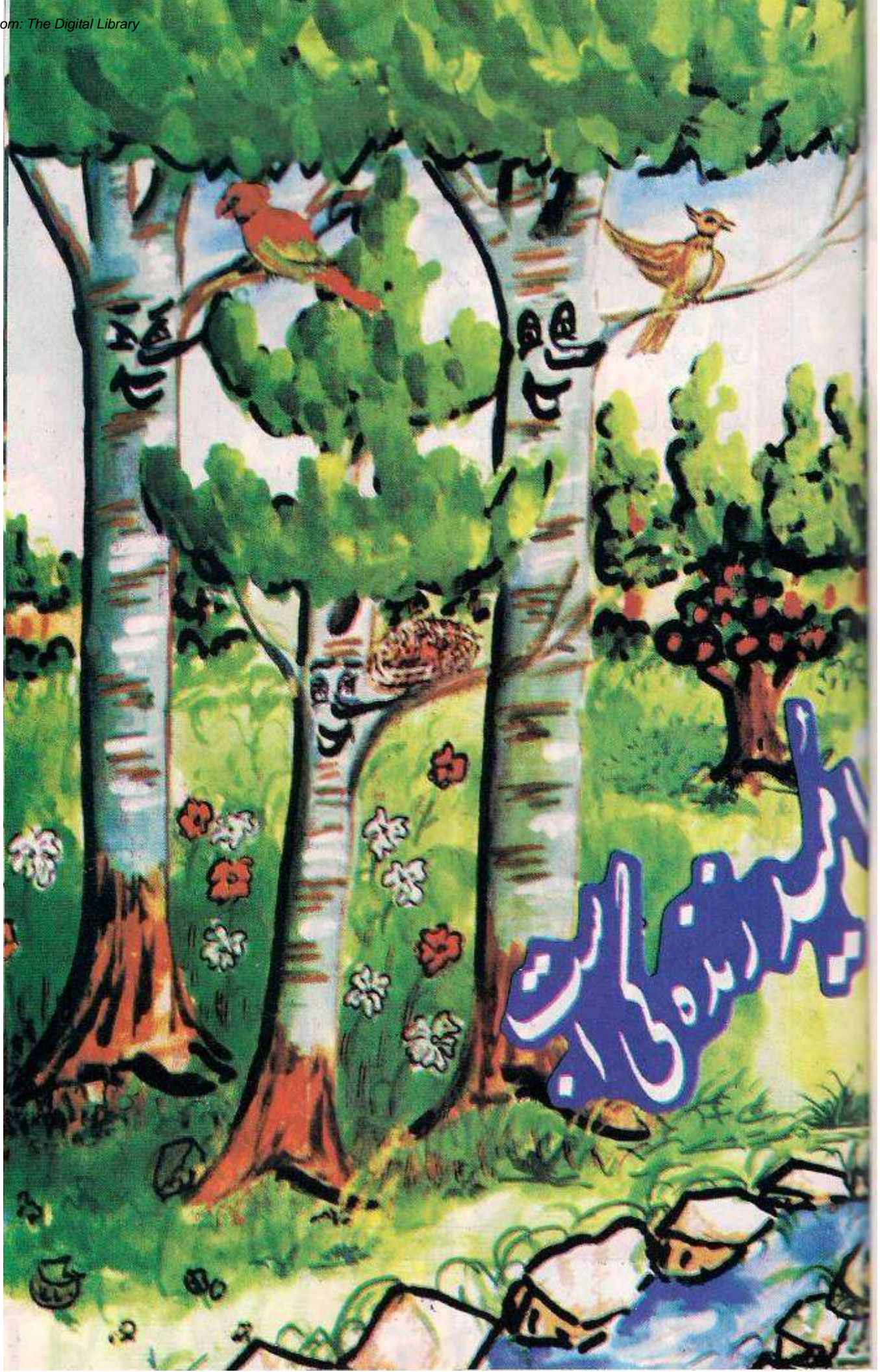
گیا ہرگز
راہمے دست و پا

کیشکری خواب ور کر: بنایی زما په ژوند
بنه خبر هم داوي. او که یې درته ووایم نو کیدای
شي چې له خوښی لیونی شي. ونې تکان وخور
او په تلوار او عجلې سره یې وپوښتل: ژر کره،
ووايه چې څه خبر دی؟ کیشکری خواب کې
وویل د خیر غوښتونکو انسانانو یوه ډله زمونږ
کلي ته راغلي ده او دايې دنده ده چې د ځنگلو
په تیره بیا د حیواناتو او نباتاتو ساتنه ترسره
کړي. هغوي پروډ د لرگي ماتوونکي بابا سره هم
ولیدل او دا چې نن ورځ لرگي ماتوونکی بابا
رانه غی نو دلیل یې همدا دی. هغوي د لرگي
ماتوونکي بابا سره وعده کړې ده چې همغه
پیسې چې دونو د ماتولو پرې کولو او پلورلو له

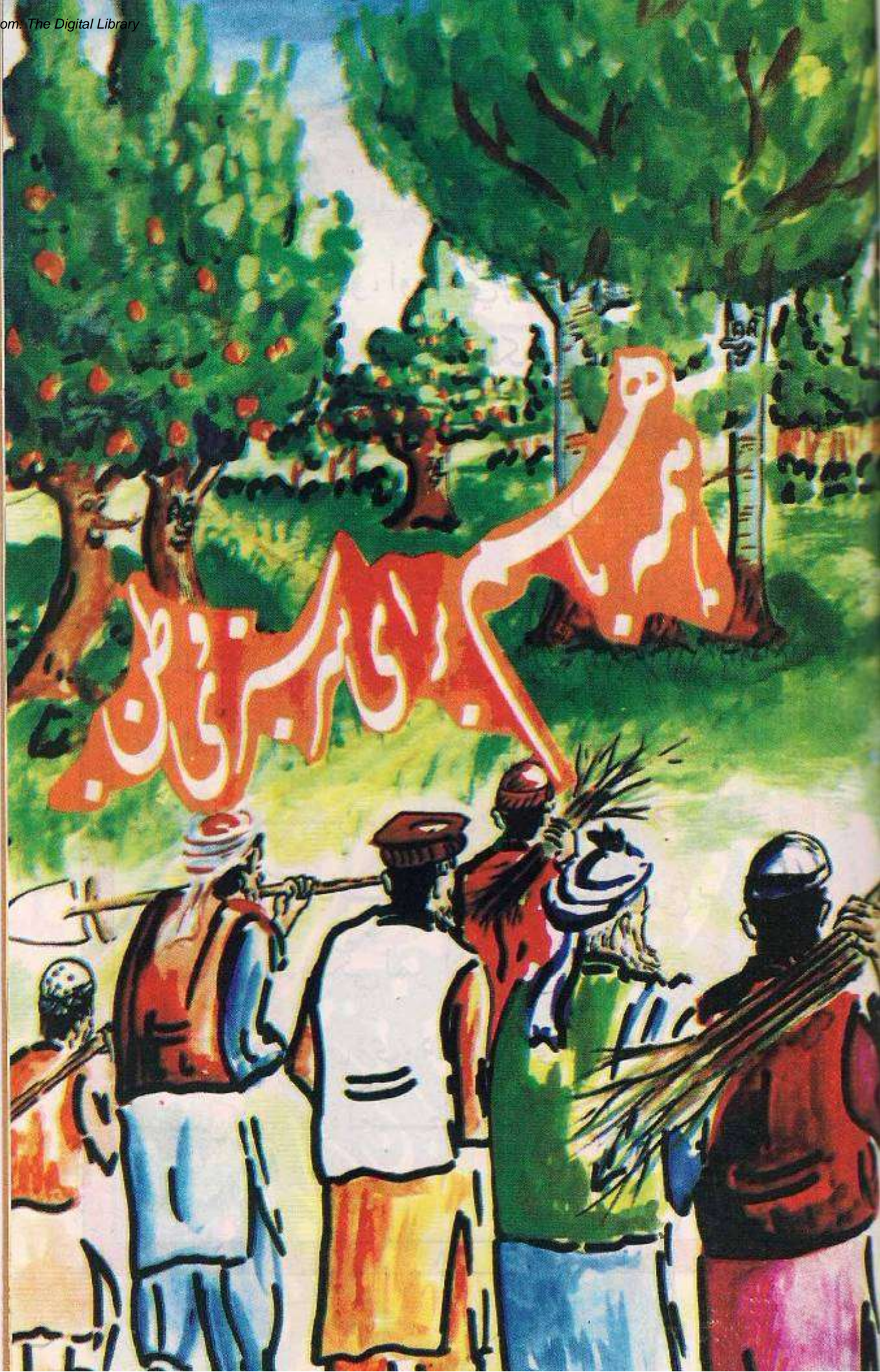
لاري يي تر لاسه کوی هغوي يي ورکوي، يواځي
دا چي دنباتاتو اوونو د ساتني مسووليت او
دنده پر غاړه واخلي. لرگي ماتوونکي بابا دا
منلې ده او اوس يي نوم د لرگي ماتوونکي بابا
پر ځای د ځنگل ساتونکي بابا دی.

دولې ونه له خوښۍ په جامو کې نه ځايدله،
ټولې خبرې يي پلار او مور ته ورسولې او لږ وخت
نه وټير چې دغه آواز په ټول ځنگل کې خپره
شو، ونو له خوښۍ څخه پانې پر پانو وهلې او
داسې معلوميدله چې بنايي د خوښۍ څخه
سندرې وايي. ځناور او الوتونکي هم ډير خوښ
بنکاريدل او ټول يو ځای په خوښيو او تفريح
بوخت وو.

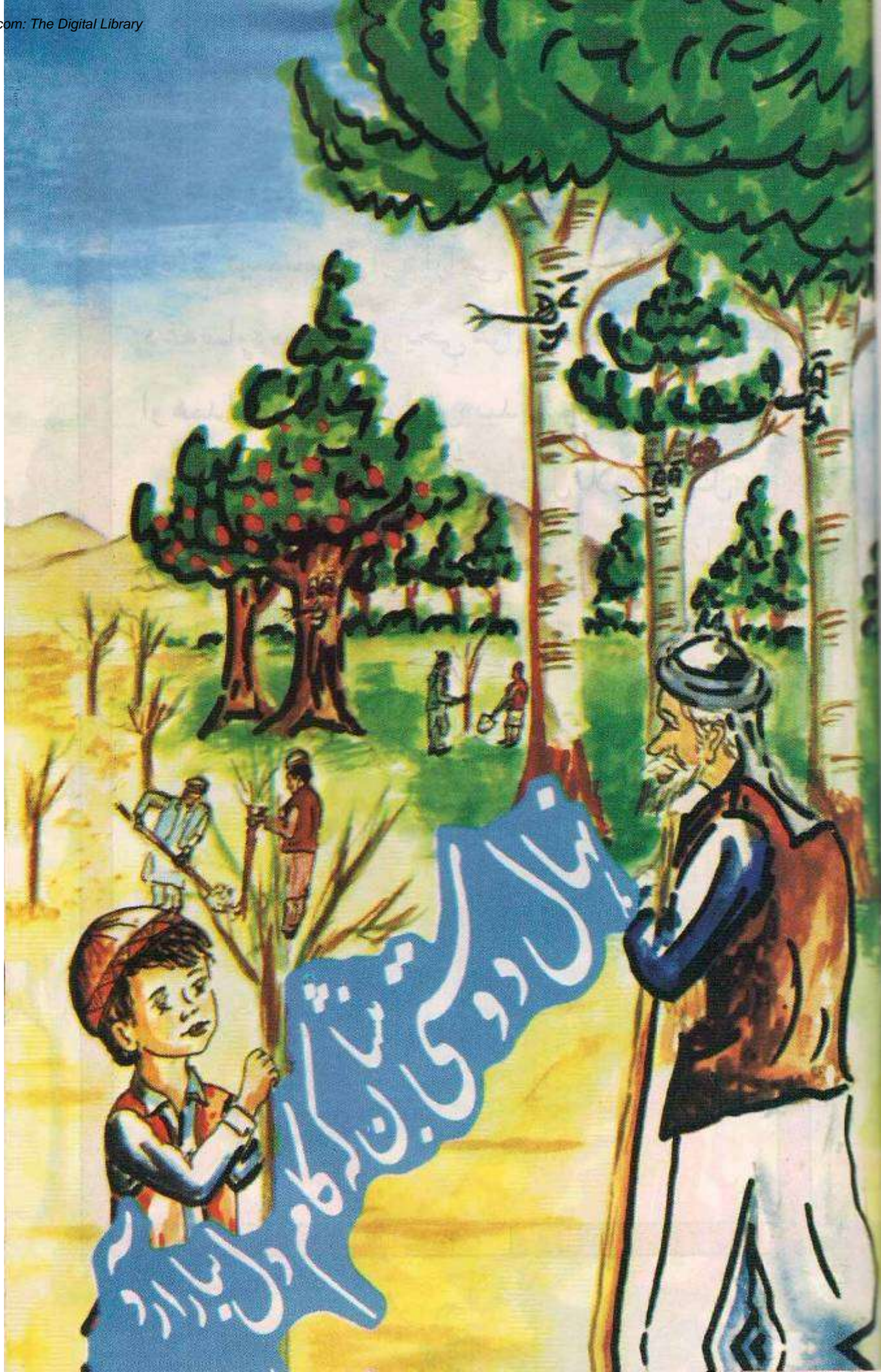
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دولې کوچنۍ ونې د يخ باد له امله د مور
غیر ته تللې وه او مور یې پر بناخونو ورته نوازش
ورکولو، خو دولې پلار لاتر اوسه هم د خپلو تلو
ملگرو او تر ټولو زیات د اوږد گوډ چنار بابا په
یاد کې تللې و سبا ته د ځنگل ساتونکي بابا
دلیرې راڅرگند شو، خو دا ځل یې تبرگی او
تینه نه درلودل بلکه څو نور کسان ورسره
ملگري وو. ځنگل ساتونکي بابا پر اوږو بیل
درلود او نورو کسانو هم بوتی پر اوږو کړي وو.
کله چې هغوي د ځنگل منح ته راوړسیدل، لرگي
ماتوونکي بابا بیل پر ځمکه کینودلو او څلورو
خواوو ته یې نظر وکړ او سوړ اسویلي یې
ووېست! بنایي له خپلو تیرو کړنو پښیمانه وه،

خولر خنده وروسته يې وخنډل او پر شونډه ويې
رضایت جوت شو، او بنايي په دې پوهيدلى وي
چې لا اوس هم وخت دى نو حكه يې د نورو سره
يو ځاى د بوټو كښينولو كار پيل كړ او هغه اوبه
شيندونكى چې د ده پر لاس وټولو ته يې اوبه
وركړې. دولې كوچنې ونې د خپلو نورو
دوستانو په راتگ خوښي څرگندوله او ټولو ته
يې د مينې او محبت په سترگو كتل.

د ماسپښين دوه درې بجې وې او ځنگل
ساتونكي بابا او نورو چې ټوله ورځ يې د
سوخيدونكي لمر لاندې كار كړى و غږ كړ.
راځئ دومره بس دى، دنن ورځې لپاره هم دومره
بس دى، يوه لحظه آرام وكړو. ټول دولې د

کوچنی ونې او دهغې د مور او پلار د سیوري
لاندې کښیناستل او د آرامۍ ساه یې وباسله، له
دغه ساره سیوری او یخې هوایې مزه واخیستله
او همدلته د لږ وخت لپاره بیده شول.

دولې کوچنی ونې ورو خپل پلارته ویل:
رښتیا وایې پلاره، مور په رښتیا سره د انسانانو
د آرامه او راحت وسیله یاستو. دوي خومره
مهربانه او ښه دي.

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**